

14573

HEEK GENT

1202573

Digitized by Google

PROPOSITIE

Gedaen by de Commissarissen van de Vereenichde Nederlanden, aen de Koningin Regente van Portugael. Op 't subject van de schade, ende Injurien d'Onderdanen van de selve Nederlanden aen ghedaen, ende op wat maniere haer den Oorloch aen-gefecht, ende gedenuchieert is.

Item, een Brieff daer by sy haer beklaecht, ende versoeckt dat alle verwarringhe mochte by accommodatie wegh ghenomen ende den Oorlogh gecesseert werden.

Anno 1657.

Propositie, &c. Aen de Koningin van Portugael.

Doorluchtichste, ende seer machtichste Koningin.

Wij zijn van wegen Hare Ho: Mo: d' Heeren Staten Generael van de Dripe Vereenighyne Nederlanden/ tot uwe Majesteits Hof afgesonden. Eerstelick om upt hummen Name te condoleren/ ende mede de rouwe te draghen/ over de doot van Don Johan den I V. in glorieufer gedachtenis/ Koninck deses Koninckrijck/ Alwen beminden Man/ dooz welcke doot sekers/ uwe Majesteit/dit Koninckrijck/ ende d' Onderdaenen van dien/geprijveert zijnde (Iae oock de voorszeyde Onse Heeren Staten) groote droefheyt zijn dragende.

Ten anderen om den Heer Alphonse den V I. van dien naem/ Ko: van Portugael te congratuleren/ over de successie in zijns Vaders Koninckrijck: hem wenshende eenen vreedtsamen Scepter/ ende langduerighe gesontheyt. Welcke oeffeninge/ wy/ van desen dach/ by Uwe Majesteit geintroduceert/ ende geadmiteert zijnde/ ootmoedelijk presenteren.

Ten derde wy zijn belast uwe Majesteit voorszeyden te leggen/ dat eenigen tijt herwaerts geleden/ de voorszeyden Ho: Mo: Heeren Staten Generael/ langh/ ende menichmael verwacht hebben de restitutie van de afgefontene Landen/ reparatie van de geïnsligterde schaden/ ende injurien/ aen de Staten van hun Provintien/ ende haer-lieber goede Inwoonders/ ende Ingesetenen/ teghens alle redenen/ ende rechten/ van de Portugeesen/ dooz d' Instigatie/ hulpe/ ende toedoen van den voorszeyden overleden Koninck/ in Brasiliën/ Angola/ 't Eylant van S. Thomas/ ende in andere plaetsen van distincte geprijveerde West-Indische-Nederlandtsche-Societeit aengedaen.

Eyndelick naerdemael/ dat dooz de Gedeputeerde van weghen den voorszeyden Koninck/ veelte hooghwerdige beloften/ tot desen dach gedaen zijn/ sonder die niet alleen te houden/ maer contrarie de selfde: de Portugeesen misbruyckende/ de lanckmoedicheyt/ ende patientie van Hare Ho: Mo: onse Heeren. d' Heeren Staten Generael/ procederden voorszeyden/ tot hun geprijveerde propositie/ dooz hulpe/ assistentie/ ende inductie van den voorszeyden overleden Koninck/ ende hebben met geweld/ het Gecif/ ende alle andere plaetsen (die den Staet van hunne Provintien/ aldaer in Brasiliën met goet recht possedeerden) ingencmen.

Redenen/ om met de selfde (al ist schoon dat Hare Ho: Mo: de Staten Generael voorszeyden zijn/ van irreprochabel motyven/ ende rechten/ om te procederen/ tot de voorszeyden restitutie/ ende reparatie/ met Vuyt/ ende Blam/ dooz sulcken middel als hem van Godts wegen vergunt/ ende in handen ge-

gheben is) alle de Weerelt de ghetinghenis te geven / van hun sachtmoedich herte / hebben dienstich geacht / al-voorens tot den wegh van Vrede te tendere / remedie van accommodatie propommerende / op de differentien / ende questien / tusschen beyde Statien / over de voorscheyden redenen geresulteert.

Dien volgens / wederom gesien / ende met rijpen verstande geramineert d' Articulen van Vredehandellinge / dewelcke van den Ambassadeur van den voorscheyden overleden koninck in 's Gravenhage den 11. van 't Jaer 1648 verlocht zijnde / ende hem den 15. dito / door Commissarissen Gedeputeert by Haer Ho: Mo: de Staten Generael / overgegeven / dewelcke de selfde Articulen (geeffick den veranderden tijt / ende den stant van saecke verheyschte) conformen den tegenwoordighen toestant / hebben geconcipteert / geformeert / ende gescheyden / ende aen ons hume Commissarissen belast / dat wy met behoorliche reverentie de selfde soo geformeerde Articulen aen Hare Majesteit souden overgeven.

't Gene wy tegenwoordigh zijn doende / ernstelick versoekende / dat Hare Konincklijke Majesteit / sonder eenigh voorder dilay / inden Inhouden van de selfde overgegeven Articulen wilt consenteren / ons verleende Commissarissen / daer toe geïnstrueert met behoorliche procuratie / om met den eersten binnen 14. dagen / achtervolgens het geerpyneerde 21. Articul / te concluderen / ende de conclusie by Hare Majesteit te ratificeren / ende in den besten deele waer te nemen / d'oppoortiniteit / die wy na dese Negotiatie sullen doen / om binnen dien tijt een epude te verwerven. Onderstont.

Ten Hobe / ende Gijf bert de Wich.

Denunciatie van Oorloch gedaen door de twee Commissarissen van de Staten Generael der Vereenichde Nederlanden , aen de Koningin Regente van Portugael.

Doorluchtige, ende seer machtige Koninginne.

In Hare Majesteit seer wel bekent / ende notor : Iae oock de Staten deses Koninckrijcs / en konnen geen de minste ignorantie pretenderen / ende het sal aen alle deses werelts groote / ende kleine Potentaten / ende Monarchen / met grooten pber / ende meersugheyt bekent ghemaecht zijn. Dat d' Hoog: Mog: V. H. S. S. Generael van de Wyre Vereenichde Nederlanden Onse Heeren / over ettelicke Jaren / ende oock onlang door ons haerlieder Commissarissen / soo vriendelick / soo rechtveerdigen / ende lof weerdigen / heysch gedaen / ende aen Hare Majesteit / ende de Croone van Portugael gepresenteert hebben / op dat hun volgende alle Rechten / behoorliche restitutie van de Landen / ende reparatie van menichvuldige groote schaden / ende

Injurien van Hare Majesteits Portugeesche Onderfaten / aen de Societeit van de West-Indien / van hun Provintien / ende aen hunne ghetrouwe Onderfaten geïnspiceert / soude gedaen werden / sonder nochtans pet sulcx / tot noch te kunnen verkrijgen. En-aengesien alle de debboiren / ende diligencien ten dien effecte / so by Hwe Koninglijke Majesteit / als by de Kroone van Portugael / upt den naem van Hare Ho : Mo : toegebracht.

Dien volgens syn wy gedwongen het uytterste onses last te volbrincken / ende vooz Hwe Koninglijke Majesteit te verklaren / dat Hare Ho : Mo : met rijpe deliberatie hebben geconsidereert / dat aen hun van Gods weghe vergunt is de Neggeringe / ende sozge over hunne Onderfaten / om haerlieder persoonen / haerlieder Goederen / ende haerlieder Gerechtigheden te maintineren / te protegeren / ende te defenderen / besonderlick wannec die tegens alle rechten / ende redenen / in hunne eppen lichamen / ende goederen worden overvallen / gelijkertwijs als dooz d'instigatie / hulpe / ende bystant van Don Juan den IIII. van dien Name / overleden koninck / in veel Jaren herwaerts / ende in veel plaetsen gheschiet / ende gelijk H Koninckl. Majesteits Onderfaten / ghedaen hebben. Ende over-sulcx op de voorszeyden weggeringe in 't geheel / ende ten deele van restitutie / ende reparatie te doen / so sijn H : H : M : van conscientie wege genootsaecht de Wapenen / en Oorlogh / die nu alleendelick maer reesteert aen te nemen / die (gelijck alle andere) niets als volle eikendicheit en is / ende dooz de welcke groote oneenicheit / ende walginge / tusschen Hare Koninglijke Majesteits / ende Hare Ho : Mo : Onderdaenen staen te rijzen. Zoo hebben Sy ons belast / tegens Hare Koninglijke Majesteit / ende de Kroone deses Koninckrijcs Portugael / heplijck / ende te gelijck / vooz den alwetenden Godt / vooz alle Koningen / Princen / ende Natien deser werelt / te protesteren / dat sy d'oorzaeck niet en sijn / nochte het motijf / van alle miserie / ellenden / ende walginghe / die in toekomende / ende upt den Hoofde deses Oorloghs / soude mogen oprijzen. Ende dat sy tot de selfde tegens hun herten / civiliteit / ende buypen opinie / gedwongen sijn. Versoekende de gehele werelt hun daer van te willen verontschuldighen / ende onnoosel houden.

Ober-sulcx wy Commissarissen van Hare voorszeyden Ho : Mo : d'Hetzen Staten der Wyre Vereenichde Nederlanden / om desen Oorlogh behoorelick in te stellen / upt hunnen Name / ende last Hwe Koninglijke Majesteit / ende de Kroon Portugael den selven aen-seggen / denuncieren / ende verklaren. Den rechtveerdigen Godt biddende / den selven tot een goet eynde te willen dirigeren / ende zegenen.

't Gene dat nu van onsen 't wege reesteert / consistert in bedankinghe van de gratien / die Wy van H. Doozlichtige / ende machtige Koninginne soo in ons verwillekomen / eerliche audientien / ende Logement ontfangen hebben / ende eyndelick wy versoeken dat Hwe Majesteit ons eenen bypen uytganck wilt verleenen. Tot Lisboa 22. October 1657. Onder stont

A. Ten Hove / Gysbert de Wijk,

Serenissima & Potentissima Regina.

A Celsis & Præpotentibus Ordinibus Generalibus Fœderati Belgii Dominis nostris ad Regiam hanc Majestatis Vestræ oculum missi sumus, ut ante omnia ipsorum nomine obitum Regis Johannis gloriosæ memoriæ hujus Regni ejusdem nominis I V. condoleamus, quo certè obitu Regia Vestra Majestas consorte sceptri, thorique illustrissimo & meritissimo, Regnum hoc & omnes Lusitani & Rege & Patre orbat, & Domini Ordines Generales utpote judicantes contristati sunt.

Deinde ut Domino Alphonso VI. ejus nominis Lusitanorum Regi congratulemur ob successionem in Regna paterna, exoptantes ei Regnum tranquillum, & impertientes salutem diuturnam, quo munere coram Regia Majestate Vestra ad eam benigne hodierno die admissi in præsentiarum defungimur.

Tertio Serenissima & Potentissima Regina, mandatum nobis est, ut Majestati Vestræ ante oculos poneremus, quod anni non pauci præteriere, in quibus Celsi & Præpotentes Domini Ordines Generales restitutionem terrarum, & reparationem damnorum & injuriarum Statui Provinciarum suarum, & bonis ejusdem incolis contra omne jus, fas & æquitatem per Lusitanos à defuncto nominato Rege incitados, adjutos & defensos in Brasilia, Angola, Insula St. Thomæ & à licubi in districtu privilegii Belgicæ Societatis Indiæ Occidentalis ereptarum, inflictorum & perpestrarum, diu multumque expectaverint.

Et tamen post multas & solemnes promissiones & pollicitationes in nomine memorati Regis factas adque hodiernum diem non tantum nihil præstitum est, sed etiam ex contrario prædicti Lusitani abutentes patientia Celsorum & Præpotentium Dominorum Ordinum Generalium, & ulterius procedentes, pergentesque in perspicari suo proposito, adacti adjuti & defensi à Rege defuncto jam nominato, Recissum & omnia, quæ Status Provinciarum suarum etiamnum in Brasilia bono titulo possidebat invaderunt.

Quamobrem licet Celsi & Præpotentes Domini Ordines Generales in contradicibilibus rationibus & juribus muniti dictam restitutionem & reparationem vi armata à justo Deo eis concessa & in manibus posita procurare possent, nihilominus tamen antequam ed procedant, ut pacificum suum animum Orbi terrarum testatum faciant, prius tentare viam concordie & reme-

(6.)

dia excogitare accommodationis super differentiis & dissidiis inter utramque Nationem ex supradictis causis natis, conducibilis existimaverunt.

Ac consequenter revisis & summo cum judicio examinatis Articulis pacificationis, quos à Legato alte memorati Regis Hagæ-Comitis ad diem XI

anni 1648 exposulaverunt, quique ab eo Legato ad diem XV ejusdem mensis Dominorum Ordinum Generalium Deputatis exhibiti sunt, eos prout mutata tempora & rerum status permutatus exiguit, secundum præsentem constitutionem formaverunt, chartæ commiserunt & Nobis Commissariis suis mandaverunt, ut omni reverentia Regiæ Majestati Vestræ eos ita formatos traderemus.

Quod sicuti hodie facimus, ita etiam instanter petimus ut Regia Majestas Vestra etiamnum citra ulteriorem dilationem in tenorem dictorum Articulorum à Nobis exhibitorum consentire, eum ampecti & secundum eundem, Nobis cum necessaria eum in finē procuratione instructis quamprimum intra 14. dies Art. 21. expressos concludere & conclusionem ratihabere velit, inque bonam partem sumere diligentiam, quam hoc in negotio, ut dicto tempore perficiatur, adhibebitur sumus.

Lisbonæ 29. Septembris, 1657.

Ten Hove, Gisbert de With.

Denunciatio belli, &c.

Serenissima & Potentissima Regina.

Res est Majestati Vestræ notissima, Status hujus Regni ignorantiam ejus prætereundum non potest, & orbi Terrarum publicatione maximi & multi formis adhibiti laboris reddetur notoria Celso & Præpotentes Ordines Generales Fœderati Belgii Dominos nostros multis jam annis & etiamnum his proximè præteritis diebus per nos Commissarios suos æquas, amicales, justas & laudabiles petitiones & præsentationes Regiæ Majestati Vestræ & Coronæ Lusitanæ fecisse & obtulisse, ut jure ipsius debita restitutio Terrarum & reparatio maximorum damnorum & injuriarum & reparatio maximorum damnorum & injuriarum à Regiæ Majestatis Vestræ subditis Lusitanis, Societatis Indiæ Occidentalis suarum Provinciarum & earundem fidelibus incolis ereptarum, infligatorum infligatorumque fieret ac præstaretur. Et tamen

tamen hæcenus eas impetrare non potuisse, nec etiam nos à Regia Majestate Vestra & Corona Lusitanæ post on nem adhibitam ipsorum nomine diligentiam etiamnum hodiè impetrare posse.

Quamobrem cogimur ultimum membrum mandati nostri exequi, & coram Regia Majestate Vestra declarare, Celsos & Præpotentes Ordines Generales summâ cum attentione considerasse sibi à Deo Vassallorum suorum regimen & curam esse concreditam, & eorum eorumque bonorum & juriû defensionem ac repetitionem esse injunctam, præcipuè quando ii contra omne jus & fas opprimuntur, & quorum bona cum injuriâ auferuntur & eripiuntur, quemadmodum à Regiæ Majestatis Vestræ subditis, incitante, adjuvante & defendente istos defuncto Rege Johanne ejus nominis I V. plurimos per annos multis in locis evenit & perpetratum est. Ac proinde ob negatam prædictam & intotum & pro parte restitutionem & reparationem ac propriæ conscientiæ stimulis eo adactos ut ad arma & bellum, quod denique restat, accingere sese constringantur. Quod autem bellum, quia sciunt fore, ut omnia sunt, horrendum & calamitatibus refertum, ac ex eo ulteriorem ab alienationem inter Regiæ Majestatis Vestræ & suos subditos orituram, nobis mandaverunt, contra Regiam Majestatem Vestram & Coronam hujus Regni Lusitaniæ, religiosè tanquam coram omnescio Deo & omnibus Regibus, Principibus & Nationibus Mundi protestari sese innocuos & omnium calamitatum & ab alienationis ex eo proventurarum esse innocentes: quippe contra ingenium suum & morem & omnem expectationem ad id coactos, & ab omni Terrarum Orbe, ut innocentés ipsos esse agnoscat, pærentes & postulantes.

Itaque Nos Commissarii prædictorum Celsorum & Præpotentium Dominorum Generalium Foederati Belgii, ut legitimum ejus belli sit initium, ipsorum nomine & mandato Regiæ Majestatis Vestræ & Coronæ Lusitanæ id indicimus, decernimus & declaramus, à justo Deo prospero successu, & optabili fine id benedictum iri confidentes, ac ut ita eveniat, summopere orantes.

Quod jam nobis restat, in gratiaum actione consistit, quas tibi Serenissima & Potentissima Regina agimus quam maximas in nomine Dominorum nostrorum pro amabili receptione, honorabili auditione, & quieta mansione nobis præstitâ. Quod superest ut decessionem quoque liberam nobis largiatur, rogamus. Lisbonæ, 22. Octobris 1657.

N. Ten Hooft, Gisbert de With.

Brief van de Koningin Regente van Portugael aen
t Vereenighde Nederlant, tot Lisbona
geschreven.

ICK DON ALPHONSE door de Gratie Gods
Koninck van Portugael, ende van de Algarves van dese, ende
geene zyde der Zee in Africa, Heervan Ebunie, ende van de Con-
queste, Navigatie, ende Commertie van Æthiophia, Arabia, Persia, en-
de van India, &c. sende mijne veele groetenisse aen U Hoog-Mogende, als
aen die geene, welcke ick als Vrienden, ende Geconfedereerde seer beminne,
ende lieve. N. Ten-hove, ende Gijsbert de Wit, die my gebracht hebben den
Brief van U H. M. in de qualiteyt van Commissarissen, heb ick so terstonts,
als sy aen dit Hof aengekomen sijn geweest, gehoort, met die goetwillicheyt,
die de Ministers van U Hoog: M: altijt in my ghevonden hebben, ende is
my seer leedt gheweest, dat zy, niet teghenstaende hoe seer mijne Ministers,
ende den Ambassadeur van sijne Alder-Christelicste Majesteit, mijnen goe-
den Broeder, ende Neve sulcx getracht hebben, hun niet hebben willen voe-
gen tot soo billicke middelen van vriendschap, als ick haer hebbe doen aen-
bieden. Ick verfoecke seer aen U H. M. die te willen considereren, met de
opmerckinge, diemen behoort te hebben tot eene Vrede, tusschen twee Na-
tien die in voorleden tijden altyt vriendschap hebben ghehouden, verseeckert
zijnde, datter geene redelicke sake wesen sal, die ick niet sal doen, om te ver-
kryghen het eynde, van te sien geeyndicht tusschen onse Natien de misver-
standen, met welck sy haer verwaren, &c.

De Coninginne.

